

niet gewild. Zeker, hij heeft er wel mee gedreigd, toen hij tijdens de onderhandelingen over het Concordaat den paus tot grooter toegefelijkheid wou brengen, en misschien is hij er in de laatste jaren van zijn regeering dicht aan toe geweest dit denkbeeld te verwezenlijken, maar het liefst zou hij gewild hebben, dat de paus zich te Parijs vestigde, opdat hij, Napoleon, dan van daar uit zoowel de kerkelijke als de politieke wereld zou kunnen regeeren.

Zijn geest van centralisatie maakte hem van kerkelijke verdeeldheid afkeerig. Dat hebben onze Jansenisten onderhouden. Als zij Katholieken waren — zoo voegde hij in 1811 op de audiëntie te Utrecht hun toe — dan behoorden ze zich aan den paus te onderwerpen. Diens macht moest wel binnen behoorlijke perken worden teruggebracht, maar dat zou *hij* wel doen. Maar *zij* zouden, in hun zienswijze volhardende, niet op zijn bescherming mogen rekenen. „Uw genootschap” — zoo ging hij voort — „is niet gevestigd, het streeft tusschen het Protestantisme en het Pausdom, is tot geen vast bestaan gekomen. Als Keizer van Frankrijk heb ik aan de gevestigde genootschappen bescherming beloofd, maar als Christelijk Souverein heb ik een hoogere roeping dan de handhaving van bijzondere genootschappen. Jezus Christus heeft gewild, dat allen eens ééne kudde zouden worden. Die eenheid te bevorderen is de roeping van alle Christelijke vorsten, en daarnaar zal ik mij gedragen”¹⁾. Inderdaad zijn er plannen beraamd om de Jansenisten in de Katholieke kerk te doen opgaan²⁾.

Ook onder de Protestanten wou Napoleon de „eenheid des geloofs” bevorderen. Hij erkende slechts Lutheranen en Gereformeerden. De Joden vormden een vierde gezindte. Maar wie niet tot de vier erkende gezindten behoorden, hadden slechts een beperkte godsdienstvrijheid; zij mochten, volgens de wet op de vereenigingen, in niet grooter getale dan twintig met gelijkgezinden samenkomen. Die vier ge-

¹⁾ Colenbrander, Inlijving en Opstand, p. 132.

²⁾ ib. p. 39; Ypey en Dermout, Gesch. der Herv. kerk, IV, 509; Albers, Gesch. van het herstel der hierarchie, I, 32—33.